

Αθήνα, 31 Οκτωβρίου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: «Η πρωτοβουλία για τα απάτητα βουνά δεν πρέπει να αποτελέσει επιφανειακό εργαλείο επικοινωνίας και πρέπει να εναρμονιστεί με τη νομοθεσία για τις προστατευόμενες περιοχές»

Η περιβαλλοντική πολιτική της τελευταίας τριετίας περιορίζεται σε επικοινωνιακές ανακοινώσεις δημιουργίας εντυπώσεων, παράλληλα με νομοθετικό έργο που κάθε άλλο παρά απλοποίηση ή εκσυγχρονισμό της περιβαλλοντικής νομοθεσίας συνιστά. Η προχειρότητα νομοθέτησης, η ελλιπής και σύντομη δημόσια διαβούλευση, το πλήθος των μεταγενέστερων τροποποιήσεων/διορθώσεων σε αυτήν, και τα επαναλαμβανόμενα προβλήματα εφαρμογής της νομοθεσίας, επιβεβαιώνουν τα παραπάνω και επί της ουσίας υποβαθμίζουν την περιβαλλοντική πολιτική και την προστασία του φυσικού κεφαλαίου και των οικοσυστημάτων.

Μία τέτοια επικοινωνιακή κίνηση έγινε και τον Ιανουάριο του 2022 όταν ο Κυριάκος Μητσοτάκης αναφέρθηκε στην πρωτοβουλία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με την ονομασία «Απάτητα Βουνά» στη βάση της οποίας συγκεκριμένοι ορεινοί όγκοι της χώρας θα θέτονταν υπό καθεστώς αυξημένης προστασίας απαγορεύοντας κάθε ανθρωπογενή παρέμβαση σε τμήματα τους. Τις αρχικές εξαγγελίες για την προστασία 6 περιοχών, ένα εκ των οποίων ήταν και το όρος Χατζή στην ιδιαίτερη πατρίδα του κυρίου Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, την ακολούθησε και η έκδοση των Υπουργικών Αποφάσεων για την «...προστασία περιοχών άνευ δρόμων (ΠΑΔ)» σε διαφορετικούς ορεινούς όγκους της χώρας.

Οι ΥΑ που ακολούθησαν για τις 6 περιπτώσεις στηρίχτηκαν στο άρθρο 47 του νόμου 4685/2020, το οποίο προβλέπει για περιοχές που έχει εκκινήσει η διαδικασία εκπόνησης Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και σχεδίου ΠΔ, τον προσωρινό περιορισμό των δραστηριοτήτων για την αποφυγή μη αντιστρεπτών συνεπειών στο προς προστασία οικοσύστημα και τη διασφάλισή του, μέχρι την ολοκλήρωση της θεσμοθέτησής τους μέσω ΠΔ. Μάλιστα αυτή η προσωρινού τύπου απαγόρευση, με βάση την τελευταία τροποποίηση της με το άρθρο 11 ν. 4964/2022, έχει διάρκεια 2 ετών με δυνατότητα παράτασης για άλλα 3 έτη.

Πέρα από τον αρχικό κατάλογο της ανακοίνωσης και των Υπ. Αποφάσεων ο Υφυπουργός κ. Αμυράς προχώρησε αποσπασματικά και σε πρόσθετες ανακοινώσεις εντάξεων στην πρωτοβουλία περιοχών στο Όρος Φαλακρό, στον Κοχυλά, στον Ερύμανθο, στο Μαίναλο, στον

Πάρνωνα και στη Δίκτη, ενώ ήδη εδώ και τρεις μήνες είχε ανακοινωθεί επισήμως και η ένταξη των Αγράφων [<https://ypen.gov.gr/kostas-skrekas-giorgos-amyras-ta-thrylika-agrafa-tha-parameinoun-gia-panta-apatita-vouna/> , <https://energypress.gr/news/amyras-exetazoyme-na-mpoyn-sto-kathestos-apatita-voyna-opoy-apagoreyontai-oi-ape-falakro-oros>].

Όμως η πρωτοβουλία των Απάτητων Βουνών στηρίζεται σε ερευνητικό έργο που χρηματοδοτήθηκε από το Πράσινο Ταμείο το 2018 με βασικό αντικείμενο τις περιοχές χωρίς δρόμους, την ανάγκη προστασία τους από τον κατακερματισμό και την αξία τους για τη βιοποικιλότητα και κατέληξε στα παραδοτέα ενός καταλόγου περιοχών προς ένταξη (δύο προτεραιότητων, με 8 και 48 περιοχές αντίστοιχα) και ενός επιστημονικού έργου με κριτήρια κατάταξης και προστασίας περιοχών χωρίς δρόμων.

Η κυβέρνηση παραμένοντας μόνο σε επικοινωνιακού χαρακτήρα κινήσεις δεν έχει προχωρήσει σε κάποια ενσωμάτωση των επιστημονικών παραδοτέων στο θεσμικό πλαίσιο, με αξιολόγηση φυσικά και προσαρμογή στο θεσμικό πλαίσιο της χώρας μας, αλλά προχώρησε σε προσωρινή προστασία των περιοχών (βουνών) του πρώτου καταλόγου με προσθήκη του όρους Χατζή και σε αποσπασματικές ανακοινώσεις για άλλες περιοχές, δίχως να έχουν προχωρήσει στην έκδοση των σχετικών Αποφάσεων.

Έτσι οι περιοχές προς προστασία αλλά και η ωρίμανση νομοθετικής πρωτοβουλίας έγιναν θύματα της επικοινωνιακής πολιτικής της κυβέρνησης.

Παρότι η πρωτοβουλία αυτή έπρεπε να αποτελεί μία πολύτιμη και ενδιαφέρουσα μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου περιβάλλοντος για τη βιοποικιλότητα σε μη κατακερματισμένες από δρόμους περιοχές και παρότι τα κριτήρια κατάταξης και προστασίας των περιοχών και ο κατάλογός τους μελετήθηκαν από το Εργαστήριο Διατήρησης της Βιοποικιλότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, η ΥΑ εκδόθηκε χωρίς να ακολουθηθεί η προτεραιότητα την οποία πρότεινε η μελέτη ενώ αγνοείται η ενσωμάτωση της μεταρρύθμισης αυτής στο θεσμικό πλαίσιο.

Και αν για τις μεγάλες σε έκταση περιοχές (άνω των 50 τετραγωνικών χιλιομέτρων) η επιλογή ήταν μονόδρομος αφού επτά ήταν οι διαθέσιμες (μεταξύ των οποίων ο Όλυπος που προστατεύεται με ΠΔ), εντύπωση προκαλεί η επιλογή του όρους Χατζή στο Νομό Τρικάλων, το οποίο επελέγη να μεταφερθεί στις μεγάλες σε έκταση περιοχή ανάμεσα στις 48 μικρότερες (μεταξύ 10 και 50 τ. χλμ) περιοχές, και παρά το γεγονός ότι το συγκεκριμένο βουνό είναι περίπου στην 29η θέση σύμφωνα με τη μελέτη. Το γεγονός ότι το όρος Χατζή είναι στην εκλογική περιφέρεια του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι μάλλον συμπτωματικό.

Τρανό παράδειγμα της ασυνέπειας της εξαγγελίας αποτελεί το ότι στην τεκμηρίωση της πρωτοβουλίας των «Απάτητων Βουνών» δόθηκαν στοιχεία *«για τον κατακερματισμό της γης λόγω οδοποιίας, που οδηγεί στην απώλεια, συρροή και απομόνωση των ενδιαιτημάτων των ειδών, τη μείωση πληθυσμών και τις τοπικές εξαφανίσεις ειδών, την υποβάθμιση των οικολογικών διεργασιών των οικοσυστημάτων, αλλά και την αισθητική τους υποβάθμιση»*¹.

1 ΥΠΕΝ (Ιανουάριος 2022), <https://ypen.gov.gr/synentefxi-typou-tou-ypourgou-perivallontos-kai-energeias-kosta-skreka-kai-tou-yfypourgou-perivallontos-kai-energeias-giorgou-amyra-gia-tin-parousiasi-tis-protovoulas-apatita-vouna/>

Όμως σε πλήρη αντίθεση με τα ανωτέρω, για την υποκριτικά πράσινη κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη η ειδικότερη χρήση (26.12.1) Οδοί (κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων), προβλέπεται στη Γενική Κατηγορία χρήσεων γης της *Ζώνης Απόλυτης Προστασίας της Φύσης*. Παρά την εκτενή λοιπόν τεκμηρίωση των προβλημάτων που δημιουργεί η οδοποιία σε φυσικές περιοχές, επιλέγεται από την κυβέρνηση ως μία από τις 9 επιτρεπόμενες ειδικότερες χρήσεις γης στην αυστηρότερη κατηγορία προστασίας, δημιουργώντας τουλάχιστον την αίσθηση της αυτοαναίρεσης του αρμόδιου υπουργείου.

Επιπλέον η κυβέρνηση της ΝΔ έχει ναρκοθετήσει και παγώσει τις ΕΠΜ και τα σχέδια ΠΔ για τις προστατευόμενες περιοχές στη χώρα. Με τον αντι-περιβαλλοντικό Νόμο 4685/2020 δημιούργησε νέα δεδομένα που άλλαξαν άρδην τον προγραμματισμό εκπόνησης των ΕΠΜ, επιφέροντας σοβαρότατες καθυστερήσεις στις υποχρεώσεις της χώρας μας ως προς της ευρωπαϊκές οδηγίες και επί της ουσίας στη θεσμική κατοχύρωση και προστασία των προστατευόμενων περιοχών.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι μόλις τρεις μελέτες έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο 2022 χωρίς ανακοίνωση/ενημέρωση μεταγενέστερου σταδίου, ενώ άλλες 4 τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση πριν λίγες μέρες. Αποτέλεσμα η τεράστια καθυστέρηση ενώ οι προστατευόμενες περιοχές να μένουν χωρίς ολοκληρωμένη και τυπική προστασία.

Η όλη σύγχυση συμπληρώνεται με την ανακοίνωση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την ανάκληση των αδειών που έχουν χορηγηθεί στις περιοχές που εντάχθηκαν στο «καθεστώς» των Απάτητων Βουνών, με ειδική αναφορά στα έργα ΑΠΕ.

Υπό μια έννοια, μάλιστα, μοιάζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας να εντάσσει περιοχές στο καθεστώς των «Απάτητων Βουνών» ως αντιστάθμισμα στην γενικευμένη ανησυχία των τοπικών κοινωνιών στις οποίες αδειοδοτούνται μεγάλα έργα ΑΠΕ, αλλά δεν εισάγει τα κριτήρια και τις προδιαγραφές προστασίας στο θεσμικό πλαίσιο περιβάλλοντος, καθιστώντας την προσωρινή απόφαση κενό γράμμα και άδειο πουκάμισο.

Τα παραπάνω μπορούν δε, να αποδειχθούν κενού περιεχομένου και να μην καταλήξουν σε προστασία ακόμα και των περιοχών του καταλόγου προτεραιότητας εφόσον η διάρκεια ισχύος της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων ΑΠΕ σύμφωνα με τις τελευταίες τροποποιήσεις απλοποιήσεις της κυβέρνησης μπορούν να φτάνουν σε διάρκεια τα 20 έτη, ενώ η απόφαση των «Απάτητων Βουνών» έχει διάρκεια ισχύος 2 έτη με δυνατότητα παράτασης άλλων 3 ετών. Άρα θα έχουν μεγαλύτερο χρονικό παράθυρο τα αναβληθέντα έργα παρά η προσωρινή προστασία των απάτητων βουνών!

Η αντιφατικότητα των πολιτικών της κυβέρνησης της ΝΔ και η υποκρισία φαίνεται και από την πρόσφατη δήλωση του Πρωθυπουργού από τα Άγραφα, ότι κάθε Ανανεώσιμη Πηγή Ενέργειας έχει τη θέση της σε συνδυασμό με την προστασία των ορεινών όγκων, αλλά από την άλλη αδικαιολόγητα έχει καθυστερήσει η διαδικασία αναθεώρησης του Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις ΑΠΕ.

Η πρόσφατη αναφορά του Πρωθυπουργού στα Άγραφα, πως “ό,τι έγινε, έγινε” (αφού έχουν ήδη αδειοδοτηθεί ΑΠΕ σε όλες τις κορυφογραμμές, με τρόπο άναρχο) είναι χαρακτηριστική για το πως σχεδιάζει μακροπρόθεσμα η επιτελική κυβέρνηση της ΝΔ. Χωρίς τα απαραίτητα εργαλεία

χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού, και με τη φωτογραφική νομοθέτηση που γίνεται τα τελευταία 2 χρόνια, η Ελλάδα οπισθοχωρεί από την ευρωπαϊκή κανονικότητα σε ό,τι αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας, την ασφάλεια δικαίου για τις επενδύσεις και την προσπάθεια να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ κοινωνίας, οικονομίας και περιβάλλοντος και δεν προστατεύει τελικά επί της ουσίας τα απάτητα βουνά, τον μη κερματισμένο χώρο και την βιοποικιλότητα.

Από την άλλη, η έλλειψη καθαρών κανόνων και χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ αποτελεί υστέρηση της χώρας και δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα στις επενδύσεις των ΑΠΕ και άρα στη μετάβαση της Ελλάδας στην πράσινη ενέργεια.

Επειδή, η επιλογή των απάτητων βουνών, των προστατευόμενων περιοχών τους και τα κριτήρια και οι όροι προστασίας τους – και εν γένει των περιοχών χωρίς δρόμους - δεν έχει εισαχθεί στο θεσμικό πλαίσιο και στα μεθοδολογικά και διαχειριστικά εργαλεία των υπηρεσιών και των φορέων περιβάλλοντος

Επειδή, οι ΕΠΜ και τα σχέδια ΠΔ για τις προστατευόμενες περιοχές της χώρας καθυστερούν δραματικά ενώ θα έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί.

Επειδή, προκύπτει πως η εξαγγελία της κυβέρνησης εφαρμόζεται πρόχειρα και μόνο για επικοινωνιακή διαχείριση της ανησυχίας των τοπικών κοινωνιών, υποβαθμίζοντας και το ερευνητικό έργο που κατέληξε στα πρώτα αποτελέσματα για τις περιοχές χωρίς δρόμους.

Επειδή, το ΥΠΕΝ κατάφερε για μια ακόμη φορά, μια θετική πρωτοβουλία να την χρησιμοποιήσει μόνο για διαφημιστικούς σκοπούς και χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα και τελικώς να την ευτελίσει.

Ερωτάται ο αρμόδιος υπουργός:

1. Θα ενσωματώσει το καθεστώς των «απάτητων βουνών» στο θεσμικά κατοχυρωμένο σύστημα των προστατευόμενων περιοχών στην εθνική νομοθεσία;
2. Ποια ήταν τα κριτήρια επιλογής των ορεινών όγκων που τελικά επιλέχθηκαν και πώς θα ενταχθούν στο θεσμικό πλαίσιο; Θα ενσωματώσει στο θεσμικό πλαίσιο τα αποτελέσματα του Ερευνητικού Έργου από το Εργαστήριο Διατήρησης της Βιοποικιλότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων; Πότε θα αξιολογηθούν και θα ενταχθούν οι υπόλοιπες 48 περιοχές του καταλόγου που παραμένει σε εκκρεμότητα;
3. Γιατί στο όρος Μενοίκιο των Σερρών που είναι στη θέση 10 του καταλόγου πρόσφατα αδειοδοτήθηκε φαραωνικό φωτοβολταϊκό πάρκο ισχύος 311,434MW και έκτασης 4.100.920m², ενώ στο όρος Χατζή που ήταν στη θέση 29 δόθηκε προσωρινή προστασία με ΥΑ; Με ποια κριτήρια ακριβώς έγινε η αλλαγή της σειράς προτεραιότητας και σε ασυμφωνία με τα αποτελέσματα του ερευνητικού έργου;
4. Θα εφαρμόσει τις προβλέψεις και απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 που περιλαμβάνει στόχο έκτασης προστατευόμενων περιοχών το 30% της έκτασης της χώρα σε ξηρά και θάλασσα με το 10% της έκτασης της χώρας σε ξηρά και θάλασσα σε καθεστώς αυστηρής προστασίας;

5. Θα εφαρμόσει τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιλογή των αυστηρά προστατευόμενων περιοχών με δεδομένη την ευτυχή συγκυρία της εκπόνησης των ΕΠΜ; Έχει ζητηθεί από τους μελετητές να υποδείξουν περιοχές που απαιτούν καθεστώς αυστηρής προστασίας διακριτά ώστε να χρησιμοποιηθεί για την επίτευξη των αντίστοιχων ευρωπαϊκών στόχων;
6. Υπάρχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα έγκρισης των ΕΠΜ και των σχεδίων ΠΔ για τις προστατευόμενες περιοχές;
7. Θεωρεί καλή διοικητική πρακτική την ανάκληση αδειών που έχουν ισχύ 20 ετών λόγω άλλης διοικητικής πράξης προσωρινού χαρακτήρα και διάρκειας 2 + 3 ετών; Θεωρεί ότι αυτό συνάδει με το επιτελικό κράτος και ικανοποιεί τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του διοικούμενου προς το Κράτος; Τι θα γίνει μετά την πάροδο 5 ετών στις περιοχές αυτές εφόσον οι ΑΕΠΟ των έργων ΑΠΕ που έχουν ανακληθεί θα είναι σε ισχύ για τα επόμενα 15 έτη;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Φάμελλος Σωκράτης
Αβραμάκης Ελευθέριος
Αλεξιάδης Τρύφωνας
Αραχωβίτης Σταύρος
Αυλωνίτης Αλέξανδρος - Χρήστος
Βαγενά Άννα
Βαρδάκης Σωκράτης
Βέττα Καλλιόπη
Γιαννούλης Χρήστος
Γκαρά Αναστασία (Νατάσα)
Δρίτσας Θεόδωρος
Ζεϊμπέκ Χουσεΐν
Ζουράρις Κωνσταντίνος
Ηγουμενίδης Νίκος
Θραψανιώτης Εμμανουήλ
Καλαματιανός Διονύσιος - Χαράλαμπος
Κασιμάτη Ειρήνη (Νίνα)
Κάτσης Μάριος
Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά)
Λάππας Σπυρίδων
Μάλαμα Κυριακή
Μαμουλάκης Χαράλαμπος (Χάρης)
Μάρκου Κωνσταντίνος
Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Μωραΐτης Αθανάσιος (Θάνος)
Νοτοπούλου Κατερίνα

Ξενογιαννακοπούλου Μαριλίζα
Παπαδόπουλος Αθανάσιος (Σάκης)
Παπαηλιού Γιώργος
Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)
Πούλου Παναγιού (Γιώτα)
Σαρακιώτης Γιάννης
Σκουρλέτης Παναγιώτης (Πάνος)
Σκούφα Ελισσάβετ (Μπέττυ)
Συρμαλένιος Νίκος
Τζούφη Μερόπη
Τόλκας Άγγελος
Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος
Φίλης Νίκος
Φωτίου Θεανώ
Χαρίτου Δημήτριος (Τάκης)
Χατζηγιαννάκης Μιλτιάδης
Χρηστίδου Ραλλία
Ψυχογιός Γεώργιος